

Hoe Gods rijk komt

Als iemand ons vraagt wat de Here Jezus heeft gezegd over Zijn wederkomst en de gebeurtenissen die aan die komst voorafgaan, zullen de meesten van ons antwoorden:

“Over zulke dingen heeft Hij gesproken op de Olijfberg, toen Hij met Zijn discipelen uitzag op de gebouwen van de tempel. We vinden van die toespraak een verslag in Mattheüs 24 en 25, Markus 13 en Lukas 21. Wat de Here toen zei, staat bekend als de rede over de laatste dingen”.

En dat is inderdaad een beroemd Bijbelgedeelte. Maar de Here sprak al eerder over de toekomst. Hij gaf Zijn leerlingen al onderricht toen Hij vanuit Galilea op weg was naar Jeruzalem. De aanleiding tot Zijn onderwijs was een vraag die de Farizeeën hem stelden:

“En toen Hem door de Farizeeën gevraagd werd, wanneer het Koninkrijk van God zou komen, antwoordde Hij hun en zei: ‘Het Koninkrijk van God komt niet op waarneembare wijze. En men zal niet zeggen: Zie hier of zie daar, want, zie, het Koninkrijk van God is binnen in u’. (Lukas 17:20-21) ¹

Niet op waarneembare wijze?

Tijdens bijbelkringen en in kerkdiensten die ik heb bijgewoond werd bij deze Bijbeltekst dikwijls het volgende commentaar gegeven:

“De aardsgezinde verwachtingen die de Farizeeën koesterden zouden niet in vervulling gaan. Het rijk van God komt ‘niet op waarneembare wijze’, want het is geen aards koninkrijk. De Here zei: ‘Het Koninkrijk van God is binnen in u’. Het Koninkrijk bevindt zich waar God heerst in de harten van mensen. Het bestaat uit gerechtigheid en vrede en blijdschap in de heilige Geest en het is volmaakt aanwezig in de hemel.” ²

¹ Bijbelcitaten in dit boek zijn ontleend aan de HSV, tenzij anders is aangegeven.

² Om niemand te kwetsen verwijs ik niet naar levende personen. Deze opvatting is te vinden bij: H.P.Berlage, *De vraag naar de komst van het Koninkrijk Gods door Jezus beantwoord*, Amsterdam: H.W.Mooij, 1868. Vergelijk Romeinen 14:17.

Ik beschouw zo'n commentaar om minstens vijf redenen als een misvatting.

“Niet met opletten”

De vraag die de Farizeeën aan de Here stelden, kwam niet voort uit een oprecht verlangen om te vernemen wat de Bijbel over de komst van het koninkrijk zegt. Want Lukas schrijft in zijn evangelie, dat de Schriftgeleerden en de Farizeeën de Heiland

“dwongen om zich over veel dingen uit te spreken – zij spanden strikken voor Hem om iets uit Zijn mond op te vangen opdat zij Hem zouden kunnen beschuldigen” (Lukas 11:53-54).

De vraag naar de komst van het rijk was een valstrik. Als de Here zou antwoorden: “Gods rijk komt spoedig” zouden ze een aanleiding hebben gehad om Hem bij de overheid aan te klagen en Hem af te schilderen als een oproerkraaier. Omdat de Here hun harten kende en hun opzet doorzag, gaf Hij een verrassend antwoord – een antwoord dat ze niet hadden verwacht en dat hun geen grond voor een aanklacht gaf.

Voor “niet op waarneembare wijze” staat in de oorspronkelijke tekst van Luk.17:20: “*meta parateereeseos*”. Het zelfstandig naamwoord *parateereesis* komt nergens anders in de Bijbel voor. Wel vinden we daar het verwante werkwoord *parateereeo*. Op alle plaatsen waar dit woord voorkomt kan het worden weergegeven als “letten op”, of “in de gaten houden”:

“En zij **letten op** Hem, of Hij hem op de sabbat zou genezen...” (Mar.3:2).

“De farizeeën **letten op** [Hem] of Hij op de sabbat zou genezen...” (Luk.6:7).

“En het gebeurde, toen Hij op een sabbat in een huis...was gekomen...dat zij **op** Hem **letten**” (Luk.14:1).

“En om [op Hem] te **letten** zonden zij spionnen uit, die zich voordeden alsof zij rechtvaardig waren, om Hem op een woord te vatten, ten einde Hem aan de overheid en het gezag van de stadhouder over te leveren” (Luk.20:20).

“En ook **bewaakten** zij dag en nacht de poorten om hem [Paulus] te kunnen doden”³ (Hand.9:24).

“U **onderhoudt** dagen en maanden, tijden en jaren”⁴ (Gal 4:10).

“Niet op waarneembare wijze” (HSV, Telos) of “niet met uiterlijk gelaat” (SV) is geen goede weergave van Luk.17:20. De Here Jezus zei: “Het koninkrijk van God komt niet met opletten”⁵. Hij zei dit tegen mensen die **vijandig** stonden tegenover het onderwijs van Johannes de dooper en van Hem, dus tegenover de prediking dat het koninkrijk nabij was gekomen (Matth.3:2, 4:17, 10:7; Mar.1:15; Luk.10:9,11). Wat de Here zei komt neer op het volgende: “Jullie zullen niet door scherp op te letten kunnen vaststellen dat het Rijk van God ergens is gekomen, want met de komst van het rijk bedoelen jullie de omverwerping van de regering van Herodes en de bevrijding van Israël uit de greep van de Romeinen. Jullie verwachten dat een messiasfiguur ergens in het land, ‘hier of daar’, een groepje vrijheidsstrijders bijeen zal verzamelen, en dat zijn legertje het begin zal vormen van het toekomstige vrederijk. Maar zó zal Gods rijk niet beginnen. Jullie vragen aan Mij, wanneer het rijk van God komt? Het rijk van God komt niet, want het *is* er al” (vgl. Luk.10:11).

In uw midden

In de Griekse tekst van Lukas 17:21 staat: “*hè basileia tou theou entos humin estin*”. Dat betekent: “Het rijk van God binnen van u is“, maar dat is geen goede Nederlandse zin. Het voorzetsel *entos* wordt in Matth.23:26 gebruikt als zelfstandig naamwoord. Dan betekent het: “de binnenkant” of “het inwendige”.

³ De machthebbers in Damascus **letten op** de poorten. Ze hielden in de gaten wie er de stad uitgingen, om Paulus te kunnen grijpen.

⁴ Paulus schreef aan de Galaten: Jullie **letten op** dagen en maanden, tijden en jaren. Jullie houden in de gaten of het al tijd is om zo’n rustdag, nieuwe maan, hoogtijd, sabbatsjaar of jubeljaar te gaan vieren.

⁵ Het Griekse voorzetsel *meta* wordt in Luk.17:20 gevolgd door de tweede naamval van het woord *parateereesis*. “Met opletten”, “met scherp waarnemen”, of “met gadeslaan” is een goede weergave van de woorden van de Here.

De Here kan niet tegen de Farizeeën hebben gezegd: “Het koninkrijk van God is *in* jullie”. Want de vragenstellers waren felle tegenstanders van Zijn onderricht. Ze beweerden dat Hij Zijn wonderen deed door Beëlzebul (Matth.12:24, Luk.11:15).

De Here moet dus hebben gezegd: “Het koninkrijk van God is *temidden van* u”. De kanttekeningen van de Statenvertaling zeggen: “Het Koninkrijk van God is *in het midden* van u”. En de Telosvertaling zegt: “Het Koninkrijk van God is *midden onder* u”. De vragenstellers hadden kwade bedoelingen, maar binnen hun kring waren er wel enkelen die in Hem geloofden, zoals Nicodémus en Jozef van Arimathea. Voor hun neus stond de Persoon die het rijk belichaamde, de wettige Koning. Omdat de Koning zich had gevoegd bij zijn onderdanen, was het rijk er al (vgl. Joh.1:26). Ook manifesteerde het rijk zich in de genezingen, die de Here en zijn discipelen verrichtten, en in het uitwerpen van demonen uit bezetenen (Luk.10:9, Matth.12:28).

Volgens de Heer wordt het rijk eens zichtbaar

Op grond van Luk.17:20 beweren sommigen, dat het rijk van God altijd onwaarneembaar zal blijven, maar dat is niet wat de Here Jezus zei. Nadat Hij de vraag van de Farizeeën had beantwoord, begon Hij immers Zijn discipelen te onderrichten. Wat in Lukas 17:22-37 staat was voor gelovige oren bestemd. Die kregen te horen:

“... Zoals de bliksem flitst van de ene plaats onder de hemel en naar de andere plaats onder de hemel licht, zo zal ook de Zoon des mensen zijn op Zijn dag” (Luk.17:24)

Met Zijn discipelen sprak Hij over “de dag waarop de Zoon des mensen *geopenbaard* zal worden” (Luk.17:30). Een bliksemschicht in de donkere nacht is beslist waarneembaar, en het Griekse woord *apokaluptetai*, dat als “geopenbaard worden” is weergegeven, betekent letterlijk: “onthuld worden”, zichtbaar worden zoals een kunstwerk wordt onthuld.

In het boek Daniël blijkt dat “Zoon des mensen” een titel is van de Messias, die namens God over de mensheid zal gaan regeren (Dan.7:13-

14). Zijn rijk zal in de plaats komen van de wereldmachten die eraan voorafgingen (Dan.7:27, vgl. Dan.2:44).

Maar bij de voorzegging dat Hij zou komen “zoals de bliksem flitst van de ene plaats onder de hemel en naar de andere plaats onder de hemel licht”, plaatste de Here de kanttekening: “*Eerst* moet Hij echter veel lijden en verworpen worden door dit mensengeslacht” (Luk.17:25). Zijn discipelen zagen terecht uit naar de dag waarop hun Meester zou verschijnen in heerlijkheid (vgl. Matth.19:28, Luk.22:30). Maar voorafgaand aan die dag moest Hij lijden, verworpen worden door de overpriesters en de Schriftgeleerden en sterven aan een kruis. In Lukas 22:39-23:55 wordt verteld hoe deze profetie van de Here is vervuld.

Gods rijk komt in twee fasen

Volgens het onderwijs dat de Here aan Zijn discipelen gaf zou het koninkrijk van God zich op aarde uiten tijdens twee opeenvolgende fasen:

- (i) De fase van het “niet zien”, en:
- (ii) De zichtbare fase die begint met Zijn verschijning als de bliksem.

Fase twee zou aanbreken op “Zijn dag”, de dag van de Heer (Luk.17:22-24).

Bij andere gelegenheden onderscheidde de Here dezelfde fasen. Hij sprak over:

- (i) de “*verborgenheden* van het Koninkrijk” (= verborgen gestalten van het rijk in de tegenwoordige “boze eeuw”, Mat.13:11, Luk.8:10), maar ook over:
- (ii) het moment waarop het rijk “*openbaar*” zou worden (Luk.17:30, 19:11).

De Here zei tegen Zijn discipelen dat zij beide fasen zouden meemaken. Wie Hem in de *tegenwoordige eeuw* volgde (en daarom lijden moest

verdragen), zou in de *toekomstige eeuw* mogen delen in Zijn triomf. Aan Zijn volgelingen beloofde de Here:

“Voorwaar, Ik zeg u: Er is niemand die huis of broers of zusters of vader of moeder of vrouw of kinderen of akkers verlaten heeft omwille van Mij en om het evangelie, of hij ontvangt honderdvoudig, **nu in deze tijd**, huizen en broeders en zusters en moeders en kinderen en akkers, met vervolgingen, en **in de wereld** [Gr. eeuw] **die komt**, het eeuwige leven” (Mar.10:29-30, vgl. Matth.19:29 en Luk.18:29-30).

“Deze tijd” stond in Zijn onderwijs tegenover “de eeuw die komt”. In “deze tijd” is het rijk van God nog verborgen, maar in “de eeuw die komt” (het toekomstige wereldtijdperk) zal het openbaar worden. In de tegenwoordige tijd worden gelovigen nog verdrukt en vervolgd, hoewel God hen ook rijkelijk zegent, maar in de toekomst zullen zij met de Messias over de schepping gaan regeren en namens God over mensen en engelen gaan rechtspreken (1 Kor.6:2, Mat.19:28, Luk.22:30).

Geestelijk van aard en tóch zichtbaar

De toekomstige regering van de Messias heeft een geestelijke basis. Zijn heerschappij berust niet op eigen inzicht maar op de wil van Zijn hemelse Vader (Joh.5:30, 6:38). Het zal een bestuur zijn dat niet zelfverheerlijking, maar dienstbetoon en zelfopoffering nastreeft (Mar.9:35). De Koning zal niet hooghartig optreden maar nederig, niet vanuit machtswellust, maar vanuit bewogenheid en liefde (1 Joh. 4:8,16). Toch zal de Messias regeren met “een ijzeren staf”, en aan ieder kwaad dat in de wereld de kop opsteekt met groot gezag onmiddellijk een eind maken (Psa.2:9, Openb.2:27, 12:5, 19:15).

In de Psalmen wordt over de Messias gezegd:

“Ik zal het besluit bekendmaken: De HEERE heeft tegen Mij gezegd: U bent Mijn Zoon, Ik heb U heden verwekt. Eis van Mij en Ik zal U **de heidenvolken als Uw eigendom** geven, **de einden der aarde** als Uw bezit. U zult hen verpletteren met een ijzeren scepter, U zult hen in stukken slaan als aardewerk” (Psa.2:7-9)

“Hij zal heersen **van zee tot zee, van de rivier de Eufraat tot de einden der aarde...** Ja, alle koningen zullen zich voor Hem neerbuigen, alle heidenvolken zullen Hem dienen” (Psa.72:8-11).

Profeten die voor de ballingschap optraden zeiden over het messiaanse rijk:

“Het zal in het laatste der dagen geschieden, dat de berg van het huis van de HEERE vast zal staan als de hoogste van de bergen en dat hij verheven zal worden boven de heuvels, en dat alle heidenvolken ernaartoe zullen stromen. Vele volken zullen gaan en zeggen: Kom, laten wij opgaan naar de berg van de HEERE, naar het huis van de God van Jakob; dan zal Hij ons onderwijzen aangaande Zijn wegen, en zullen wij Zijn paden bewandelen. Want **uit Sion** zal de wet uitgaan, en het woord van de HEERE **uit Jeruzalem**. Hij zal oordelen tussen de heidenvolken en veel volken vonnissen. En zij zullen hun zwaarden omsmeden tot ploegscharen en hun speren tot snoeimessen. **Geen volk zal tegen een ander volk het zwaard opheffen. Oorlog voeren zullen zij niet meer leren**” (Jes.2:2-5, Micha 4:1-3).

“Men zal nergens kwaad doen of verderf aanrichten op heel Mijn heilige berg, want **de aarde zal vol zijn van de kennis van de HEERE**, zoals het water de bodem van de zee bedekt. Want op die dag zal de Wortel van Isaï er zijn, Die zal staan als banier voor de volken. Naar Hém zullen **de heidenvolken** vragen. Zijn rustplaats zal heerlijk zijn” (Jes.11:9-10).

Aan de ziener Daniël, die zich tijdens de ballingschap in Babel bevond, werd getoond welke eer de “Zoon des mensen” ten deel zal vallen:

“Hem werd gegeven **heerschappij, eer en koningschap, en alle volken, natiën en talen moesten Hem vereren**. Zijn heerschappij is een eeuwige heerschappij, die Hem niet ontnomen zal worden, en Zijn koningschap zal niet te gronde gaan... **Het koningschap en de heerschappij en de grootheid van de koninkrijken onder heel de hemel** zullen gegeven worden aan het volk van de heiligen van de Allerhoogste. Zijn koninkrijk zal een eeuwig koninkrijk zijn, en alles wat heerschappij heeft, zal Hem eren en gehoorzamen” (Dan.7:14,27).

Na de Babylonische ballingschap profeteerde Zacharia:

“De HEERE zal **Koning worden over heel de aarde**. Op die dag zal de HEERE de Enige zijn en Zijn Naam de enige... Het zal geschieden dat al de overgeblevenen van alle heidenvolken die tegen Jeruzalem zijn opgerukt, van jaar tot jaar zullen opgaan

om zich neer te buigen voor de Koning, de HEERE van de legermachten, en om het Loofhuttenfeest te vieren” (Zach.14:9,16).

Uit zulke voorzeggingen blijkt, dat de Messias met het volk dat Hem toebehoort eens over de hele aarde zal regeren. De macht die wereldleiders nu nog bezitten zal aan Hém worden gegeven. En Hij zal een glorie ontvangen die de hunne oneindig ver te boven gaat.

In wie Christus toebehoren woont Gods Geest nu al op een verborgen manier (Rom.8:9), maar in de toekomst zal het rijk van de Messias zich onmiskenbaar openbaren (zie Psalm 2, Daniël 7 en Luk.17:24). Het Koninkrijk van God is op dit moment nog niet zichtbaar, maar de Koning van dat rijk zal eens “in Zijn heerlijkheid komen” en plaats nemen “op de troon van Zijn heerlijkheid” (Matth.25:31).

“Niet op waarneembare wijze” of “niet met uiterlijk gelaat” is daarom een onjuiste vertaling van Lukas 17:20, en “binnen in u” is niet de enig mogelijke weergave van Lukas 17:21. Andere vertalingen zeggen: “in uw midden”.

Samenvatting

Uit Luk.17:20-21 menen sommigen te kunnen afleiden, dat het rijk van God een onzichtbaar geestelijk bestuur is in menselijke harten, maar nooit op zichtbare wijze op aarde zal worden gevestigd. Deze conclusie is om vijf redenen onjuist:

1. “Het koninkrijk van God komt niet op waarneembare wijze” geeft de oorspronkelijke tekst niet goed weer. De Here zei tegen Zijn vijanden: “Het rijk van God komt niet met opletten” (Luk.17:20). Hij bedoelde daarmee: “Jullie zullen niet door scherp op te letten kunnen vaststellen dat Gods koninkrijk ergens is gekomen, want jullie verwachten dat een leidersfiguur ergens in het land, ‘hier of daar’, een groepje vrijheidsstrijders bijeen zal verzamelen, en dat zijn legertje het begin zal vormen van de komst van het rijk. Maar zó zal Gods rijk niet beginnen. Het rijk van God komt niet, want het *is* er al”.

2. De Here sprak tegen Farizeeën (Luk.17:20) die Hem afschilderden als een handlanger van de duivel (Luk.11:15) en Hem door middel van strikvragen wilden dwingen om iets te zeggen dat als aanklacht tegen Hem kon worden gebruikt (Luk.11:53-54). “Het koninkrijk van God is binnen in u” is daarom geen goede weergave van Luk.17:21. In de meeste moderne vertalingen staat: “Het koninkrijk van God is *in het midden van u*”. De Man die God tot Koning had gezalft stond tussen Zijn volksgenoten.

3. Volgens Jezus’ eigen woorden zal het rijk eens wél op zichtbare wijze komen, wanneer de Zoon des mensen verschijnt “zoals de bliksem flitst” (Luk.17:24) en de Zoon des mensen “wordt geopenbaard” (Luk.17:30).

4. Volgens de Bijbel komt het rijk van God in twee fasen: een verborgen fase in het tegenwoordige “boze” wereldtijdperk en een openbare fase in de toekomstige eeuw.

5. Volgens de Bijbel zullen “het koningschap, de heerschappij en de grootheid onder heel de hemel” die nu nog in het bezit zijn van de wereldleiders eens worden gegeven aan het volk van de heiligen dat met de Messias is verbonden (Dan.7:27). We mogen dus wel degelijk uitzien naar een zichtbare vestiging van het rijk van God op aarde.

* * * * *